

МОН УКРАЇНИ  
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
(УНУ)



ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії УНУ

Олена ЯРОШИНСЬКА

28.05.2026

**ПРОГРАМА**

вступного іспиту  
**«МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**  
для конкурсного відбору на навчання для здобуття ступеня  
доктора філософії

Голова предметної комісії

Тетяна КОЧУБЕЙ

(підпис)

Укладачі: д.пед.н., професор Тетяна КОЧУБЕЙ, к.пед.н., доцент Лариса  
ТКАЧУК, к.психол.н., доцент Наталія ШЕЛЕНКОВА

*Схвалено науково-методичною комісією факультету соціально-психологічної освіти та фізичної культури (протокол № 1 від 08.05.2026 р).*

*Схвалено вченою радою факультету соціально-психологічної освіти та фізичної культури (протокол № 2 від 14.05.2026 р).*

## ЗМІСТ

ВСТУП	3
1. Характеристика змісту програми	4
2. Вимоги до здібностей і підготовленості здобувачів	6
3. Орієнтовний перелік питань для підготовки до вступного випробування	8
4. Критерії оцінювання підготовленості вступників	13
5. Список рекомендованих джерел	16

## ВСТУП

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 19.05.2025 р. № 740 «Про затвердження Програми єдиного вступного випробування з методології наукових сліджень» та відповідно до частини одинадцятої статті 44 Закону України «Про вищу освіту», абзацу четвертого пункту 17 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 року № 502), підпункту 5 пункту 4 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630 (зі змінами), підпункту і пункту 2 та підпункту і пункту 4 наказу Міністерства освіти і науки України від 27 березня 2025 року № 515 «Про уворення робочої групи з питань методичного та аналітичного забезпечення єдиного вступного випробування з методології наукових досліджень», на підставі рішення робочої групи з питань методичного та аналітичного забезпечення єдиного вступного випробування з методології наукових досліджень від 05 травня 2025 року (протокол № 7), з метою забезпечення організації і проведення єдиного вступного випробування з методології наукових досліджень.

Програма вступного випробування **«Методологія наукових досліджень»** (Ступінь вищої освіти «Доктор філософії») розроблена робочою групою Уманського національного університету. Програму укладено відповідно до «Правил прийому на навчання для здобуття вищої освіти в Уманському національному університеті в 2026 році» (затверджено Вченою радою УНУ, протокол №11 від 30.04.2026 р.), Наказу МОН № 740 від 19.05.2025 р. «Про затвердження Програми єдиного вступного випробування з методології наукових досліджень».

На основі програми складається перелік питань вступного іспиту й формуються екзаменаційні білети.

## 1. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІСТУ ПРОГРАМИ

### РОЗДІЛ 1. НАУКА ТА НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

*Тема 1.1. Феномен науки.*

1.1.1. Наука як складова культури (соціокультурний феномен).

1.1.2. Характерні ознаки та функції науки.

1.1.3. Наука, ненаука і псевдонаука, проблема демаркації.

1.1.4. Структурні елементи науки, їхня характеристика.

*Тема 1.2. Організація наукової діяльності в Україні.*

1.2.1. Закони України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про вищу освіту».

*Тема 1.3. Розуміння наукового дослідження.*

1.3.1. Поняття «наукове дослідження».

1.3.2. Наукове дослідження як процес.

1.3.3. Класифікації наукових досліджень.

*Тема 1.4. Відкрита наука.*

1.4.1. Поняття відкритої науки (UNESCO).

1.4.2. Складові відкритої науки.

1.4.3. Цінності та принципи відкритої науки.

1.4.4. Переваги і ризики відкритої науки.

### РОЗДІЛ 2. ЗАГАЛЬНЕ УЯВЛЕННЯ ПРО МЕТОДОЛОГІЮ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

*Тема 2.1. Загальна характеристика методології.*

2.1.1. Широке та вузьке розуміння методології. Поняття методології науки.

2.1.2. Поняття методу і методики: спільне та відмінне.

2.1.3. Структура змістовної методології.

2.1.4. Основні методологічні принципи наукових досліджень.

2.1.5. Характеристика деяких методологічних підходів.

*Тема 2.2. Наукове пізнання як основа наукових досліджень.*

2.2.1. Наукове пізнання та його ознаки.

2.2.2. Принципи наукового пізнання.

2.2.3. Рівні наукового пізнання (теоретичний, емпіричний).

*Тема 2.3. Методи наукових досліджень.*

2.3.1. Метод як обґрунтована та ефективна система дій для досягнення певних цілей.

2.3.2. Функції методу.

2.3.3. Характеристика емпіричних методів наукового пізнання.

2.3.4. Характеристика теоретичних методів наукового пізнання.

## **РОЗДІЛ 3. СИСТЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

*Тема 3.1 Елементи наукового дослідження.*

3.1.1. Поняття актуальності наукового дослідження.

3.1.2. Етапи визначення теми наукового дослідження.

3.1.3. Визначення мети, завдань, об'єкта та предмета дослідження.

3.1.4. Поняття наукової новизни.

*Тема 3.2. Пошук й опрацювання наукової інформації.*

3.2.1. Інформація: сутність, властивості.

3.2.2. Класифікація джерел інформації.

3.2.3. Науковий пошук інформації.

3.2.4. Штучний інтелект у наукових дослідженнях.

*Тема. 3.3. Методологічна культура. Академічна доброчесність.*

3.3.1. Методологічна культура й етика наукової діяльності.

## **РОЗДІЛ 4. ПРЕДСТАВЛЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

*Тема. 4.1. Публікації як спосіб представлення наукових досліджень.*

4.1.1. Поняття наукової публікації.

## 2. ВИМОГИ ДО ЗДІБНОСТЕЙ І ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ

**Метою** вступного випробування з **Методології наукових досліджень** для здобуття ступеня доктора філософії є комплексна оцінка рівня теоретичних знань, логічного мислення та дослідницьких компетентностей вступника, необхідних для самостійного проведення наукового пошуку.

Цей іспит дозволяє перевірити такі ключові навички майбутнього аспіранта:

**Розуміння структури науки:** знання етапів наукового пізнання, принципів, методів (емпіричних і теоретичних) та логіки проведення досліджень.

**Робота з науковою інформацією:** здатність здійснювати пошук релевантних літературних джерел, критично їх аналізувати, систематизувати та застосовувати на практиці.

**Планування дослідження:** уміння чітко формулювати мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження, а також визначати його актуальність, наукову новизну та практичне значення.

**Етика та академічна доброчесність:** дотримання вимог щодо цитування, уникнення плагіату та розуміння стандартів оформлення наукових робіт.

**Аналіз даних:** здатність обирати оптимальні методи обробки результатів, інтерпретувати їх та робити обґрунтовані наукові висновки.

*Вступник повинен знати:*

### 1) Теоретичні основи науки:

Суть науки: визначення, функції, класифікацію наук та поняття наукового пізнання.

Категоріальний апарат: зміст понять «закон», «теорія», «концепція», «гіпотеза», «факт».

Історію та філософію науки: основні етапи розвитку та сучасні наукові парадигми.

### 2) Методи наукового пошуку:

Загальнонаукові методи: аналіз, синтез, індукцію, дедукцію, моделювання, абстрагування.

Емпіричні методи: правила проведення спостереження, експерименту, порівняння та вимірювання.

Спеціальні методи: методики, що застосовуються конкретно у зазначеній галузі знань.

### 3) Організацію дослідницького процесу:

Логіку дослідження: етапи від вибору теми до захисту кваліфікаційної роботи.

Структуру програми: принципи формулювання об'єкта, предмета, мети, завдань та гіпотези.

Поняття результату: що таке наукова новизна, практичне та теоретичне значення роботи.

### 4) Роботу з інформацією та академічні стандарти:

Джерела даних: методи пошуку наукової інформації, роботу з базами даних (Scopus, Web of Science).

Академічну доброчесність: правові та етичні норми, види плагіату, правила коректного цитування.

Оформлення результатів: вимоги ДСТУ та міжнародних стилів (APA, Harvard тощо) до списку джерел.

*Вступник повинен вміти:*

### **1) Проєктувати науковий пошук:**

Формулювати тему: обґрунтовувати її актуальність, доцільність та зв'язок із сучасними науковими трендами.

Визначати апарат: чітко розмежовувати об'єкт і предмет, ставити досяжну мету та послідовні завдання.

Висувати гіпотези: формулювати наукові припущення, які потребують теоретичної або експериментальної перевірки.

### **2) Працювати з методологічним інструментарієм:**

Обирати методи: підбирати адекватні загальнонаукові та спеціальні методи для вирішення конкретних завдань.

Моделювати процеси: застосовувати теоретичні моделі для аналізу реальних явищ чи об'єктів.

Проводити експерименти: планувати, організовувати та методично правильно реалізовувати практичні дослідження.

### **3) Аналізувати та інтерпретувати дані:**

Обробляти результати: використовувати статистичні, якісні або кількісні методи аналізу отриманих даних.

Критично мислити: зіставляти власні результати з висновками інших дослідників, виявляти суперечності.

Узагальнювати: формулювати чіткі, логічні, обґрунтовані та лаконічні наукові висновки.

### **Працювати з інформацією та текстом**

Здійснювати пошук: ефективно шукати релевантну літературу в міжнародних наукометричних базах.

Писати тексти: готувати тези доповідей, наукові статті, реферати та дослідницькі пропозиції.

Уникати плагіату: коректно перефразувати, цитувати першоджерела та оформлювати посилання за стандартами.

Політика вступного випробування передбачає дотримання принципів академічної доброчесності, визначених Кодексом академічної доброчесності Уманського національного університету ((затверджено Вченою радою УНУ, протокол №13 від 14.08.2025 р.).

Офіційна програма та порядок проведення іспиту регулюються Міністерством освіти і науки України; детальні вимоги та критерії можна переглянути на офіційному вебпорталі Міністерства освіти і науки України та платформі ЄДЕБО.

### 3. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

#### РОЗДІЛ 1. НАУКА ТА НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

##### Тема 1.1. Феномен науки

**1.1.1. Наука як складова культури (соціокультурний феномен).** Відмінності науки від інших складових культури. Наука та філософія, наука та релігія, наука та мистецтво. Наука як основний засіб отримання нового об'єктивного знання. Наука як система знань (теорії, закони, гіпотези, поняття, наукові методи). Наука як дослідницька (пізнавальна) діяльність. Види наукової діяльності (згідно із Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність»). Наука як соціальний інститут.

**1.1.2. Характерні ознаки та функції науки** Критерії науковості, які відрізняють науку від інших форм знання: об'єктивність та предметність; системність; є можливість перевірки; раціональність; доказовість; обґрунтованість і достовірність результатів; орієнтація на передбачення; наявність понятійно-категоріального апарату та власної методології. Основні функції науки: пізнавальна, евристична, практична (виробнича), світоглядна, соціальна, культурно-виховна, освітня. Сучасні підходи до класифікації наук: за цілями дослідження (фундаментальні, прикладні, розробки), за предметом (природничі, технічні, суспільні, гуманітарні).

**1.1.3. Наука, ненаука і псевдонаука, проблема демаркації.** Наука, ненаука, псевдонаука, протонаука. Наука та доказовість, несуперечливість емпірично встановленим фактам, відтворюваність результатів. Науковий скептицизм.

**1.1.4. Структурні елементи науки, їхня характеристика** Поняття об'єкт і суб'єкта науки, їх взаємозв'язок та взаємозалежність. Науковий факт, поняття, термін, категорія, ідея, проблема, гіпотеза, концепція, теорія, закон, закономірність, науковий принцип.

##### Тема 1.2. Організація наукової діяльності в Україні

**1.2.1. Закони України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про вищу освіту.** Основні питання наукової діяльності, що регулюються законами України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про вищу освіту». Третій рівень вищої освіти – кваліфікації, ступені, основні вимоги до компетентностей і результатів навчання.

##### Тема 1.3. Розуміння наукового дослідження

**1.3.1. Поняття «наукове дослідження».** Історичний, прагматичний, теоретичний, соціальний контекст поняття «наукове дослідження». Зв'язок поняття «наукове дослідження» з іншими поняттями: знання, інформація, розвідка, пошук, відкриття, винахід, прогрес тощо. Значення та функції наукових досліджень у сучасному суспільстві. Наукове дослідження та інші види отримання інформації або розв'язання проблем: практичний і теоретичний досвід, інстинктивні дії, навчання, дії навмання тощо.

Фундаментальні та прикладні наукові дослідження як основні форми наукової діяльності.

**1.3.2. Наукове дослідження як процес.** Визначення проблеми дослідження. Підготовка, виконання дослідження. Оприлюднення, обговорення й уточнення результатів як стадій (етапів) науково-дослідного процесу.

**1.3.3. Класифікації наукових досліджень.** Класифікація за сферою використання результатів (за цільовим призначенням). Класифікація за методами дослідження. Класифікація за джерелом фінансування. Класифікація за зв'язком з суспільним виробництвом. Класифікація за тривалістю дослідження. Класифікація за стадіями дослідження. Класифікація за кількістю науковців, які працюють над дослідженням (одиничне, групове). Класифікація за кількістю задіяних наукових галузей (одна, комплексне або big science).

#### **Тема 1.4. Відкрита наука**

**1.4.1. Поняття відкритої науки (UNESCO).** Визначення поняття «відкрита наука». Наукова комунікація.

**1.4.2. Складові відкритої науки.** Відкриті наукові знання. Відкрита наукова інфраструктура. Відкрита участь соціальних суб'єктів. Відкритий діалог з іншими системами знань.

**1.4.3. Цінності та принципи відкритої науки.** Цінності відкритої науки. Принципи відкритої науки.

**1.4.4. Переваги і ризики відкритої науки.** Переваги відкритої науки. Ризики відкритої науки.

## **РОЗДІЛ 2. ЗАГАЛЬНЕ УЯВЛЕННЯ ПРО МЕТОДОЛОГІЮ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ**

### **Тема 2.1. Загальна характеристика методології**

**2.1.1. Широке та вузьке розуміння методології. Поняття методології науки.** Методологія науки в широкому й вузькому значеннях. Головна мета методології науки. Методологічна основа наукового дослідження. Методологія як загальна система і галузь теоретичних знань та уявлень. Методологія як система найбільш загальних принципів пізнання. Методологія як вчення про правила мислення. Методологія як вчення про науковий метод. Описова, нормативна, критична, прогностична функції методології науки. Роль методології науки в забезпеченні об'єктивності та надійності наукових досліджень. Міждисциплінарність у сучасній методології. Структура методології за змістом (принципи, парадигми, цінності, теорії, поняття, методи, прийоми).

**2.1.2. Поняття методу і методики: спільне та відмінне.** Поняття методу. Визначення методу як способу досягнення певної мети, вирішення конкретного завдання. Класифікація методів за типом знання, рівнем пізнання, методологією дослідження, способом організації наукового дослідження. Характеристика методів (емпіричні, теоретичні,

загальнонаукові, конкретно-наукові). Ознаки наукового методу: об'єктивність, надійність, валідність, детермінованість, результативність, адекватність. Поняття методики. Визначення методики як сукупності конкретних прийомів і процедур застосування певного методу. Структура методики: мета, завдання, об'єкт, предмет, методи, інструменти, процедури, критерії оцінювання результатів. Вимоги до методики: адаптивність, відтворюваність результатів, ефективність. Спільне та відмінне між методом і методикою.

**2.1.3. Структура змістовної методології.** Філософська методологія як рівень методології науки. Загальнонаукова методологія. Загальнонаукові підходи, загальнонаукові принципи, загальнонаукові поняття. Конкретно-наукова методологія.

**2.1.4. Основні методологічні принципи наукових досліджень.** Основні методологічні принципи наукових досліджень (об'єктивність, всебічність, сутнісний аналіз, єдність історичного і логічного, доказовість, альтернативність, системність).

**2.1.5. Характеристика деяких методологічних підходів.** Системний підхід як загальнонауковий підхід (сутність, основні вимоги до використання). Поняття системи і структури. Системний аналіз. Характеристика аксіологічного підходу в контексті цінностей наукового знання, наукової діяльності, цінностей вченого.

## **Тема 2.2. Наукове пізнання як основа наукових досліджень**

**2.2.1. Наукове пізнання та його ознаки.** Наукове пізнання як відносно самостійна, цілеспрямована пізнавальна діяльність. Компоненти наукового пізнання: мета (цілі) пізнання; пізнавальна діяльність суб'єктів; об'єкти пізнання; предмет пізнання; методи та засоби пізнання; логічні форми та мовні засоби пізнання; результати пізнання.

**2.2.2. Принципи наукового пізнання:** принцип об'єктивності; принцип пояснення множини досліджуваних явищ за допомогою небагатьох загальних уявлень; принцип достатньої повноти обґрунтування; принцип системності; принцип єдності аналізу й синтезу; принцип єдності історичного й логічного; принцип сходження від абстрактного до конкретного.

**2.2.3. Рівні наукового пізнання (теоретичний, емпіричний).** Емпіричний рівень як рівень наукового пізнання. Дослідницькі операції: спостереження за об'єктами; фіксація фактів; проведення експериментів; встановлення емпіричних співвідношень і зв'язків між окремими явищами. Специфіка емпіричного знання. Пізнання об'єкта з боку зовнішніх зв'язків; обмеженість сфери застосування отриманого знання. Поняття наукового факту. Факти дійсності і факти науки. Науковий факт як знання про подію або явище, достовірність яких доведена; знання, отримане під час спостережень і експериментів. Роль фактів у науковому пізнанні: створення емпіричної бази для висунення гіпотез і побудови теорій; вирішальне значення в підтвердженні гіпотез (теорій) або їх спростуванні. Теоретичний рівень пізнання дійсності. Проблеми і наукові припущення (гіпотези), що базуються на фактах, а також засновані на них закони, принципи і теорії. Специфіка

теоретичного знання. Створення систем знань, теорій, у яких розкриваються загальні зв'язки, формулюються закони; переважає раціональний момент пізнання; відображаються явища і процеси з боку їхніх універсальних внутрішніх зв'язків і закономірностей; систематизуються досліджувані об'єкти. Поняття наукової теорії. Теорія як найбільш розвинена форма наукового пізнання. Теорія як сукупність доведених і об'єднаних в єдину систему понять, категорій, законів, принципів, концепцій, що узагальнено відображають певну область дійсності. Наукова теорія як сукупність понять і суджень стосовно деякої предметної сфери, об'єднаних у єдину систему знань за допомогою певних логічних принципів. Функції теорії (синтетична, пояснювальна, методологічна, прогностична, практична).

### **Тема 2.3. Методи наукових досліджень**

**2.3.1. Метод як обґрунтована та ефективна система дій для досягнення певних цілей.** Метод як засіб отримання наукового знання, як спосіб організації пізнавальних процедур, як система пізнавальних прийомів.

**2.3.2. Функції методу.** Питання залежності результатів дослідження від методу. Основні функції методу (пізнавальна, експериментально-дослідницька, аналітична, інструментальна). Об'єктивність і суб'єктивність у виборі методів дослідження. Поняття «методологічного негативізму», «методологічного анархізму» та «методологічної ейфорії». Зумовленість результатів дослідження від обраних методів.

**2.3.3. Характеристика емпіричних методів наукового пізнання.** Спостереження як метод наукового дослідження. Основні вимоги до спостереження, його переваги й недоліки. Метод порівняння. Умови (вимоги до порівняння) і завдання порівняння. Види порівнянь. Метод вимірювання. Вимірювання як визначення числового значення. Основні елементи вимірювання. Поняття похибки вимірювань. Експеримент як метод наукового дослідження. Етапи експерименту.

**2.3.4. Характеристика теоретичних методів наукового пізнання.** Аксиоматичний метод. Гіпотетико-дедуктивний метод. Гіпотеза і дедукція, виведення висновків. Абстрагування і конкретизація. Метод сходження від абстрактного до конкретного. Основні етапи застосування. Історичний та логічний метод, специфіка його застосування.

## **РОЗДІЛ 3. СИСТЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

### **Тема 3.1 Елементи наукового дослідження**

**3.1.1. Поняття актуальності наукового дослідження** (потреба у вирішенні конкретної наукової та/або прикладної проблеми).

**3.1.2. Етапи визначення теми наукового дослідження:** огляд літератури, можливості та ресурси дослідника, теоретичне та практичне значення очікуваних результатів.

**3.1.3. Визначення мети, завдань, об'єкта та предмета дослідження,** розуміння відмінності між цими поняттями.

**3.1.4. Поняття наукової новизни:** відкриття, уточнення та доповнення

наявних знань, удосконалення наявних моделей чи технологій тощо.

### **Тема 3.2. Пошук й опрацювання наукової інформації**

**3.2.1. Інформація: сутність, властивості.** Поняття інформації та її ролі в науковому дослідженні. Основні властивості наукової інформації: адекватність, релевантність, правильність, точність, актуальність. Основні функції наукової інформації: кумулятивна (накопичення знань), комунікативна (передача знань), культурологічна (збереження культурної спадщини), соціальної пам'яті (фіксація досвіду).

**3.2.2. Класифікація джерел інформації.** Первинні джерела інформації. Вторинні джерела інформації.

**3.2.3. Науковий пошук інформації.** Бібліотечні каталоги (традиційні та електронні). Інформаційно-пошукові системи, ресурси мережі Інтернет (електронні наукові видання, бази даних, репозиторії, архіви).

**3.2.4. Штучний інтелект у наукових дослідженнях.** Застосування штучного інтелекту (автоматизація пошуку та швидкої обробки великих обсягів інформації, автоматизація рутинних завдань). Проблеми використання штучного інтелекту (академічна доброчесність, порушення авторських прав, вигадування даних, непрозорість методик).

### **Тема 3.3. Методологічна культура. Академічна доброчесність**

**3.3.1. Методологічна культура й етика наукової діяльності.** Поняття методологічної культури. Ознаки методологічної культури: методологічність, методологічна рефлексія, методологічна грамотність, методологічна компетентність, культура роботи з інформацією. Основні принципи етики наукової діяльності: об'єктивність та неупередженість; відповідальність за результати досліджень; повага до інтелектуальної власності; уникання конфлікту інтересів. Академічна доброчесність. Принципи академічної доброчесності (чесність, довіра, справедливість, повага, відповідальність, прозорість). Види порушень академічної доброчесності: плагіат, самоплагіат, фальсифікація, фабрикація, списування, обман, хабарництво. Відповідальність за порушення академічної доброчесності.

## **РОЗДІЛ 4. ПРЕДСТАВЛЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

### **Тема 4.1. Публікації як спосіб представлення наукових досліджень**

**4.1.1. Поняття наукової публікації** Наукова публікація як структурована презентація наукового дослідження, що містить пояснення сутності певної наукової проблеми, методи й результати її дослідження, науково обґрунтовані висновки. Функції наукових публікацій: оприлюднення результатів наукової роботи; встановлення пріоритету автора; свідчення про особистий внесок дослідника в розробку наукової проблеми; підтвердження достовірності основних результатів, новизни і наукового рівня дослідження; підтвердження факту апробації та впровадження результатів; фіксації завершення певного стану дослідження або роботи в цілому; забезпечення наукової спільноти первинною науковою інформацією.

#### 4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Питання білета оцінюється за шкалою від 0 до 200 балів. Загальна оцінка за вступне випробування визначається як середнє арифметичне оцінок за кожне питання поділене на кількість питань білету.

Найменування розділу	Питома вага розділу
Розділ 1. Наука та наукові дослідження в сучасному світі.	20-30
Розділ 2. Загальне уявлення про методологію наукового дослідження.	40-50
Розділ 3. Система організації наукової діяльності.	19-29
Розділ 4. Представлення наукових досліджень.	5-7

Рівень		Бали	Характеристика усних відповідей
Не склав		0 – 99	вступник називає одиничні відомості, але не повністю розуміє зміст навчального матеріалу; не виявляє необхідного об'єму знань та вмінь..
Склав	Початковий	100 – 104	вступник виявляє поверхові знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, при цьому допускає значні помилки у викладі матеріалу, які свідчать про недостатньо глибоке засвоєння теоретичних понять; володіє матеріалом на репродуктивному рівні, демонструє початкові вміння; допускає значні помилки в мовленнєвому оформленні.
		105 – 109	вступник виявляє поверхові знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає деякі помилки у викладі матеріалу, які свідчать про недостатньо глибоке засвоєння теоретичних понять; володіє матеріалом на репродуктивному рівні, демонструє початкові вміння; допускає помилки в мовленнєвому оформленні.
		110 – 119	вступник виявляє поверхові знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає окремі помилки у викладі матеріалу; володіє матеріалом на репродуктивному рівні, демонструє початкові вміння; допускає незначні помилки в мовленнєвому оформленні.
	Середній	120 – 129	вступник виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але

		допускає значні помилки у викладі матеріалу, які свідчать про недостатньо глибоке засвоєння теоретичних понять; володіє матеріалом на репродуктивному рівні, частково відповідає на запитання, демонструє початкові вміння; допускає значні помилки в мовленнєвому оформленні.
	130 – 139	вступник виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає значні помилки у викладі матеріалу, які свідчать про недостатньо глибоке засвоєння теоретичних понять; володіє матеріалом на репродуктивному рівні, частково відповідає на запитання, демонструє початкові вміння; допускає помилки в мовленнєвому оформленні.
	140 – 149	вступник виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає деякі помилки у викладі матеріалу; володіє матеріалом на репродуктивному рівні, частково відповідає на запитання, демонструє початкові вміння; допускає незначні помилки в мовленнєвому оформленні.
Достатній	150 – 159	вступник виявляє достатні знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає деякі помилки, які сам виправляє; у відповіді є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і незначні порушення норм літературної мови. Вступник уміє зіставляти та узагальнювати засвоєний матеріал.
	160 – 169	вступник виявляє достатні знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає деякі помилки, які сам виправляє; у відповіді є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і незначні порушення норм літературної мови. Вступник уміє зіставляти та узагальнювати засвоєний матеріал, робить власні висновки.
	170 – 179	вступник виявляє достатні знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає деякі помилки, які сам виправляє; у відповіді є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і незначні порушення норм літературної мови. Вступник уміє зіставляти та узагальнювати засвоєний матеріал, робить власні висновки, виявляє частково евристичний

		інтерес.
Високий	180 – 189	вступник ґрунтовно і повно викладає навчально-науковий матеріал, володіє методами дослідження, уміє виділити теоретичне і фактичне в матеріалі; виявляє повне розуміння матеріалу, обізнаний з теоретичними підходами і концепціями, логічно і послідовно обґрунтовує свої думки; глибоко розкриває суть питання, застосовує теоретичні знання для аналізу соціальних явищ, наводить приклади соціологічних досліджень.
	190 – 199	вступник ґрунтовно і повно викладає навчально-науковий матеріал, володіє методами дослідження, уміє виділити теоретичне і фактичне в матеріалі; виявляє повне розуміння матеріалу, обізнаний з теоретичними підходами і концепціями, логічно і послідовно обґрунтовує свої думки; глибоко розкриває суть питання, застосовує теоретичні знання для аналізу соціальних явищ, наводить приклади досліджень та з власного досвіду соціальної роботи.
	200	вступник ґрунтовно, повно та послідовно викладає навчально-науковий матеріал, володіє методами дослідження, уміє виділити теоретичне і фактичне в матеріалі; виявляє повне розуміння матеріалу, обізнаний з теоретичними підходами і концепціями, логічно і послідовно обґрунтовує свої думки; глибоко розкриває суть питання, застосовує теоретичні знання для аналізу соціальних явищ, наводить приклади досліджень та з власного досвіду соціальної роботи.

## 5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

### Основна

1. Білуха М. Т. *Методологія наукових досліджень* : підручник. Київ : АБУЛ, 2002. 480 с.
2. Вихрущ В. О. *Методологія та методика наукового дослідження*. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2018. 327 с.
3. *ЄВВ з методології наукових досліджень* : навч. посіб. для підгот. / уклад.: О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань, О. П. Андрущенко. Харків : Право, 2026. 60 с.
4. *Інноваційний потенціал порівняльно-педагогічних досліджень для розвитку вищої освіти*. В. В. Безлюдна, І. Б. Бойчевська, В. І. Павлюк, І. В. Палагута; за заг. ред. О. А. Заболотної. Київ : Ямчинський О., 2019. 207 с.
5. *Інформаційно-аналітичний звіт Міністерства освіти і науки України про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії*. Київ. 2021. 20 с. URL: <https://nrat.ukrintei.ua/informacziyno-analitychnyj-zvit-mon-ukrayiny-pro-provedennya-eksperymentu-z-prysudzhennya-stupenya-doktora-filosofiyi/>
6. Крушельницька О. В. *Методологія і організація наукових досліджень* : навч. посіб. Київ : Кондор, 2020. 206 с.
7. Ладанюк А. П. *Методологія наукових досліджень*. Київ : Ліра-К, 2020. 351 с.
8. Луговий В. І. *Модернізація підготовки науково-педагогічних кадрів в аспірантурі та докторантурі наукових установ АПН України в контексті Болонського процесу: досвід, проблеми, перспективи*. *Педагогіка та психологія*. 2008. № 1. С. 94–102.
9. Меньяло В. І. *Підготовка майбутніх докторів філософії до дослідницько-інноваційної діяльності: теоретико-методичні аспекти* : монографія. Херсон : Гельветика, 2020. 580 с.
10. *Методика організації науково-педагогічних досліджень: метод. посібник* / укл.: О. Є. Антонова, В. М. Єремєєва, Н. М. Мирончук. Житомир, 2018. 76 с.
11. *Методологія наукових досліджень*. Г. М. Чирва, П. І. Гаман, І. П. Мігус. Умань : Візаві, 2019. 175 с.
12. *Методологія та організація наукових досліджень* : навч. посіб. / О. А. Пилипенко, В. І. Пастушенко, О. С. Грищенко та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2015. 284 с.
13. *Основи наукових досліджень*. Уклад.: М. В. Кудла, В. О. Коблик. Умань: Сочінський М. М., 2021. 185 с.
14. *Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)* :

Постанова КМУ № 261 від 23.03.2016 р. (зі змінами, Постанова КМУ № 283 від 03.04.2019 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-p#Text>.

15. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII (зі змінами). Відомості Верховної Ради України. 2014. № 37–38. Ст. 1004.

16. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 3. Ст. 25.

17. Про освіту : Закон України (2017, зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19-p#1854>.

18. Сидоренко С. В., Ковальчук І. М. Принципи відкритої науки в сучасних дослідницьких практиках. Наука та інновації. 2025. Т. 21, № 2. С. 55–63. DOI: doi.org

19. Степаненко В. В. Методологія наукових досліджень : підручник. Київ : Академія, 2017. 312 с.

### **Додаткова**

1. Вступ до наукових досліджень : навч. посіб. / за ред. В. С. Лук'янченка. Київ : Знання, 2014. 215 с.

2. Пилипенко В. Ю. Академічна доброчесність як фундаментальний принцип підготовки аспірантів. Вища освіта України. 2024. № 1. С. 34–42.

3. Професійна освіта: методологія, теорія і технології. ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». URL: <https://education-journal.org/index.php/journal>.

4. Решетняк О. І. Особливості підготовки наукових кадрів у системах вищої освіти країн світу. Економіка та держава. 2020. № 4. С. 96–103.